

In the name of Allah, the compassionate, the merciful
به نام خداوند بخشنده مهربان

سرشناسه:	حاتمی، طهماسب، ۱۳۴۵: Hatami, Tahmasb
عنوان قراردادی:	نهج البلاغه. فارسی - عربی. برگزیده
عنوان و نام پدیدآور:	معارفی از نهج البلاغه (مباحث اخلاقی)، طهماسب حاتمی
مشخصات نشر:	قم، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۹
مرجع تولید:	مؤسسه الحکمه
مشخصات ظاهری:	۱۶۸ ص
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۷۷۶-۹
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه، ص ۱۶۷ - ۱۶۸؛ همچنین به صورت زیرنویس
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۴۰۱.
موضوع:	علی بن ابی‌طالب ﷺ، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه -- بررسی و شناخت
موضوع:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Surveys
موضوع:	علی بن ابی‌طالب ﷺ، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه -- راهنمای آموزشی
موضوع:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Study and teaching
شناسه افزوده:	علی بن ابی‌طالب ﷺ، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه -- برگزیده
شناسه افزوده:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah. Selections
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شناسه افزوده:	Almustafa International Translation and Publication center Almustafa International University
شماره کتابشناسی ملی:	۷۳۹۵۵۲۰
وضعیت رکورد:	فیبا
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	

BA0387

معارفی از نهج البلاغه (مباحث اخلاقی)

مؤلف: طهماسب حاتمی

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ

مراکز پخش

- ◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸ تلفن: ۳۷۸۳۶۱۳۴ ۲۵ ۹۸+
- تلفکس: (داخلی ۱۰۵)/۳۷۸۳۹۳۰۵ ۲۵ ۹۸+
- ◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه‌راه سالاریه تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ ۲۵ ۹۸+

📧 pub_almustafa 🌐 pub-almustafa.ir ✉ miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

معارفى از نهج البلاغه

(مباحث اخلاقى)

طهماسب حاتمى

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی و پژوهشی، درگرو نظام منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون آموزشی و پژوهشی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

سخن با خواننده

پیروزی انقلاب اسلامی و شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی، نویدبخش حضور فعال دین در عرصه‌های سیاسی-اجتماعی بوده است. این ایده در سطح ملی، ترسیم‌کننده هویت دینی-ملی و حیات سیاسی-اجتماعی ایرانیان و در سطح فراملی، تبیین‌کننده ضرورت بازسازی تمدن اسلامی و اعاده هویت و عزت به مسلمانان در دوران معاصر بود. ترسیم ضرورت بازسازی تمدن اسلامی و نیز تلاش جهت اعاده هویت مسلمانی؛ پرسش‌ها و چالش‌های معرفتی و عملی جدیدی فراروی مسلمانان قرارداد و نظام جدیدالتأسیس حکومت دینی در ایران را برآن داشت تا از طریق نهادهایی همچون المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به بررسی این پرسش‌ها و چالش‌ها همت گمارد و از نزدیک با علاقه‌مندان انقلاب اسلامی به گفت‌وگو بپردازد. بدون تردید، مؤسسه الحکمه، با برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت به عنوان یکی از مهم‌ترین بازوان المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در تحقق این رسالت گام‌های مهم و تأثیرگذاری برداشته و فراگیران بسیاری را تحت آموزش‌های خود قرارداد است. این آموزش‌ها که تاکنون به صورت کلاس‌های درسی برگزار می‌گردید و معمولاً فاقد متنی در این باره بود، نیازمند توانمندسازی از طریق تهیه متون آموزشی به زبان‌های مختلف بود که طی چند سال اخیر به عنوان بخشی از وظایف آموزشی این مؤسسه مورد توجه قرار گرفته است. ناگفته پیداست که متن آموزشی در این مؤسسه با آنچه در فضای علمی حوزه‌های علمیه و نیز محافل دانشگاهی متداول است تفاوت‌های بسیاری دارد. در واقع، این متون ضمن لزوم رعایت استانداردهای آموزشی می‌بایست به صورت مختصر به نگارش درآیند تا کوتاه بودن آموزش‌های این مؤسسه را پوشش دهند. علاوه بر

این، از آنجاکه مخاطبان این مؤسسه، مسلمانان اعم از شیعه و سنی و نیز سایر معتقدان به ادیان الهی و غیر الهی و حتی بی دین اند، ضروری بود تا نگرش حاکم بر این متون، تقریبی و همدلی میان ما و آنان باشد تا راهی به سوی گفت و گو و نیز معرفی معارف اهل بیت علیهم السلام گشوده شود و رسالت کنونی ما را در تحقق اهداف بلند انقلاب شکوهمند اسلامی به فرجام برساند. اما نکته مهمی که در اینجا باید بدان اشاره کرد، آن است که هدف اصلی این مؤسسه از تهیه و نگارش این متون، نه صرفاً تألیف، بلکه بهره‌مندی بهینه از متون موجود است که به صورت تلخیص، گردآوری و ترجمه تقدیم فراگیران می‌شود. بی تردید، اجرای این رسالت و غنای علمی آن، مدیون تلاش‌های ارزنده استادان و اعضای محترم گروه‌های علمی این مؤسسه است که جا دارد از یکایک آنها تقدیری شایسته به عمل آید. این مؤسسه در راستای حیات و بالندگی معارف اهل بیت علیهم السلام آثار خود را در اختیار فراگیران و علاقه‌مندان قرار می‌دهد. پیشاپیش از انتقادات و پیشنهادهای علمی همه استادان، صاحب‌نظران و پژوهشگران محترم استقبال می‌کند. امید است این فعالیت‌های علمی و آموزشی موجب رشد و بالندگی فرهنگ دینی، به ویژه معارف بلند اهل بیت علیهم السلام در سطح جهان شود.

دکتر محسن ملک افضلی

رئیس مؤسسه الحکمه

فهرست

۱۷	مقدمه
۱۹	درس اول: آشنایی اجمالی با نهج البلاغه
۱۹	در آمد
۱۹	تدوین نهج البلاغه
۲۰	نام نهج البلاغه
۲۰	انگیزه سید رضی از جمع آوری نهج البلاغه
۲۱	ویژگی های نهج البلاغه
۲۲	محتوای نهج البلاغه
۲۳	مهوریت نهج البلاغه
۲۴	شیوه انس و بهره مندی از نهج البلاغه
۲۶	جلوه ای از آثار انس با نهج البلاغه
۲۷	سند نهج البلاغه از دیدگاه اهل سنت
۲۷	از دیدگاه ابن ابی الحدید معتزلی
۲۸	از دیدگاه شیخ محمد عبده
۳۱	درس دوم: دنیا در نهج البلاغه (۱)
۳۱	در آمد
۳۲	مفهوم شناسی دنیا
۳۲	دنیا خانه مجاز
۳۳	دنیا رو به نیستی
۳۳	پیچیدگی دنیا به بلا
۳۴	دنیا خانه فنا

- ۳۴ _____ اعتماد کردن به دنیا
- ۳۵ _____ رویگردانی دنیا
- ۳۵ _____ پشت کردن دنیا
- ۳۶ _____ دنیا مانند مار
- ۳۷ _____ زیان رساندن دنیا
- ۳۷ _____ دنیا خانه رنج
- ۳۸ _____ فریبکاری دنیا
- ۳۹ _____ مشکلات دنیا
- ۳۹ _____ دنیا مانند گیاهی بیماری انگیز
- ۴۰ _____ آلودگی دنیا
- ۴۱ _____ اول و آخر دنیا
- ۴۳ _____ درس سوم: دنیا در نهج البلاغه (۲)
- ۴۳ _____ در آمد
- ۴۳ _____ حقیقت دنیا در نهج البلاغه
- ۴۳ _____ شادمانی توأم با اندوه دنیا
- ۴۴ _____ دنیا، آخرین مرز دید کوردل
- ۴۵ _____ خلقت دنیا برای آخرت
- ۴۵ _____ نحوه برخورد با دنیا
- ۴۵ _____ تکیه ندادن به دنیا
- ۴۵ _____ حطام بودن دنیا
- ۴۵ _____ دور انداختن
- ۴۶ _____ پند گرفتن از دنیا
- ۴۷ _____ ناچیز شمردن دنیا
- ۴۷ _____ عمل کردن در دنیا
- ۴۸ _____ شکرگزاری در دنیا
- ۴۸ _____ ترک کردن دنیا
- ۴۹ _____ درس گرفتن از زندگی گذشتگان

- ۵۱ ترسیدن از دنیا
- ۵۱ آسیب بی خبری از دنیا
- ۵۲ باقی نگذاشتن چیزی در دنیا
- ۵۳ طلب نکردن دنیا
- ۵۳ ویژگی‌های دنیا
- ۵۳ دنیا منزل کوچ
- ۵۴ گرفتن توشه در دنیا
- ۵۵ دنیا محل آزمایش
- ۵۵ سرانجام عمل صالح در دنیا
- ۵۶ سر انجام تفکر در دنیا
- ۵۶ نگاه مؤمن به دنیا
- ۵۹ درس چهارم: شیطان‌شناسی در نهج‌البلاغه
- ۵۹ درآمد
- ۵۹ مفهوم‌شناسی شیطان
- ۶۱ شیطان‌شناسی
- ۶۱ دارای تعصب
- ۶۱ دارای تکبر
- ۶۱ دارای فخرفروشی
- ۶۲ هموارکردن راه‌های خود
- ۶۲ باز کردن گره‌های محکم دین
- ۶۳ شیطان و انسان
- ۶۳ تلاش در انحراف انسان
- ۶۳ وسوسه انسان
- ۶۴ تأخیر توبه انسان
- ۶۴ انسان و شیطان
- ۶۴ پرهیز از شیطان
- ۶۶ بی‌توجهی به شیطان

- ۶۶ رهایی از دست شیطان
- ۶۶ عبرت‌آموزی از عمل شیطان
- ۶۷ لزوم استفاده از ابزار طرد شیطان
- ۶۸ لزوم رهایی از بند شیطان
- ۶۸ انسان‌های شیطان‌صفت
- ۶۸ لشکر شیطان‌اند
- ۶۸ زبان شیطان‌اند
- ۶۹ منافق‌اند
- ۷۰ رهاورد شیطان‌زدگی
- ۷۰ پیشیمانی در آخرت
- ۷۰ پایمال شدن زیر سم شیطان
- ۷۱ گمراهی
- ۷۱ سرگردانی
- ۷۲ تفرقه
- ۷۵ درس پنجم: زهد در نهج البلاغه
- ۷۵ در آمد
- ۷۶ معنای زهد
- ۷۶ حقیقت زهد
- ۷۶ بهترین پارسایی
- ۷۷ ثروت بودن پارسایی
- ۷۷ پارسایی و صبر
- ۷۷ نتیجه پارسایی در دنیا
- ۷۷ اوصاف زاهدان در دنیا
- ۷۹ پارسایی پیامبران و علی علیه السلام
- ۷۹ پارسایی پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۸۳ پارسایی حضرت موسی علیه السلام
- ۸۳ پارسایی حضرت داود علیه السلام

- ۸۳ _____ پارسایی حضرت عیسی علیه السلام
- ۸۴ _____ پارسایی علی علیه السلام
- ۸۴ _____ توجه دادن به حلال و حرام
- ۸۵ _____ خوراک آن حضرت
- ۸۵ _____ بی توجهی حتی به فدک
- ۸۶ _____ آفریده نشدن انسان برای خوردن
- ۸۷ _____ دور کردن دنیا از خود
- ۸۸ _____ عادت دادن نفس خویش به ریاضت
- ۸۹ _____ اهمیت نماز شب
- ۹۱ _____ درس ششم: تقوا در نهج البلاغه (۱)
- ۹۱ _____ در آمد
- ۹۱ _____ مفهوم شناسی تقوا
- ۹۲ _____ اهمیت تقوا
- ۹۲ _____ اولین سفارش
- ۹۲ _____ کلید درستی
- ۹۳ _____ عزت آوری تقوا
- ۹۳ _____ اندک نبودن عمل با تقوا
- ۹۳ _____ نابودنشدن عمل با تقوا
- ۹۴ _____ نفوذناپذیری تقوا
- ۹۵ _____ محکم بودن دستگیره تقوا
- ۹۵ _____ رهاورد تقوا
- ۹۵ _____ توشه سفر
- ۹۶ _____ سبب آزادی ابدی
- ۹۶ _____ سبب خروج از فتنه ها
- ۹۷ _____ راه بهشت الهی
- ۹۸ _____ سبب عبور از پل صراط
- ۹۹ _____ شفای بیماری ها

- درس هفتم: تقوا در نهج البلاغه (۲) _____ ۱۰۳
- در آمد _____ ۱۰۳
- فواید داشتن تقوا _____ ۱۰۳
- عمل به نصایح _____ ۱۰۳
- سودبرندگان در دنیا و آخرت _____ ۱۰۴
- واردشوندگان به بهشت _____ ۱۰۵
- ویژگی های پرهیزکاران _____ ۱۰۵
- دارای فضایل انسانی _____ ۱۰۵
- بیداران شب _____ ۱۰۶
- تلاشگران روز _____ ۱۰۷
- دارای نشانه های خاص _____ ۱۰۸
- درس هشتم: آزمایش در نهج البلاغه (۱) _____ ۱۱۱
- در آمد _____ ۱۱۱
- مفهوم شناسی آزمایش _____ ۱۱۲
- حقیقت ابتلا و امتحان _____ ۱۱۳
- آزمایش های الهی _____ ۱۱۴
- عمومیت آزمایش های الهی _____ ۱۱۴
- آزمایش فرشتگان و ابلیس _____ ۱۱۵
- دنیا جایگاه آزمایش ها _____ ۱۱۶
- باطل شدن اعمال در آزمایش ها _____ ۱۱۷
- آزمایش با ابزار ناشناخته _____ ۱۱۷
- مهلت برای آزمایش _____ ۱۱۸
- مأیوس نشدن در آزمایش ها _____ ۱۱۹
- آزمایش با نعمت های الهی _____ ۱۲۰
- ضرورت صبر در آزمایش ها _____ ۱۲۰
- سپاس در آزمایش ها _____ ۱۲۱

- ۱۲۳ _____ درس نهم: آزمایش در نهج البلاغه (۲)
- ۱۲۳ _____ در آمد
- ۱۲۴ _____ قانون الهی بودن آزمایش
- ۱۲۴ _____ عدم غفلت از آزمایش
- ۱۲۴ _____ ضرورت و رهاورد آزمایش
- ۱۲۵ _____ آزمایش جهت اطمینان
- ۱۲۵ _____ فلسفه آزمایش
- ۱۲۵ _____ ارزیابی اعمال برتر بندگان
- ۱۲۶ _____ استحقاق پاداش و کیفر
- ۱۲۷ _____ پالایش جان
- ۱۲۷ _____ پاک کردن گناهان
- ۱۲۸ _____ شکوفایی استعدادها
- ۱۲۸ _____ شناخت واقعیت ها
- ۱۲۹ _____ مشخص شدن میزان تحمل انسان ها
- ۱۳۰ _____ انواع آزمایش
- ۱۳۰ _____ آزمایش با حکومت بر مردم
- ۱۳۰ _____ آزمایش با سپاس دیگران
- ۱۳۱ _____ آزمایش با حوادث اجتماعی
- ۱۳۲ _____ آزمایش با دنیا
- ۱۳۲ _____ آزمایش با روزه داری
- ۱۳۳ _____ آزمایش با ستمکاران
- ۱۳۵ _____ درس دهم: آزمایش در نهج البلاغه (۳)
- ۱۳۵ _____ در آمد
- ۱۳۵ _____ آزمایش با سختی ها و مشکلات
- ۱۳۵ _____ آزمایش با فقر و غنا
- ۱۳۶ _____ آزمایش با سختی و پربشانی
- ۱۳۶ _____ آزمایش با کمی میوه جات

- ۱۳۶ _____ آزمایش با مرگ دسته جمعی
- ۱۳۷ _____ آزمایش با نعمت فراوان
- ۱۳۸ _____ ناشناسی آزمایش
- ۱۳۹ _____ آزمایش زمامداران با مردم
- ۱۴۰ _____ آزمایش مردم با اموال
- ۱۴۱ _____ زمینه‌های آزمایش
- ۱۴۱ _____ آوازه نیک
- ۱۴۱ _____ پست و مقام
- ۱۴۲ _____ تنگناها
- ۱۴۴ _____ صحنه نبرد
- ۱۴۴ _____ ناهمگونی یاران
- ۱۴۵ _____ فراز و نشیب زندگی
- ۱۴۹ _____ درس یازدهم: آخرت در نهج البلاغه (۱)
- ۱۴۹ _____ درآمد
- ۱۵۰ _____ تعریف مرگ
- ۱۵۰ _____ مشکلات مرگ
- ۱۵۰ _____ ناتوانی دفع مرگ
- ۱۵۱ _____ ناتوانی گریز از مرگ
- ۱۵۲ _____ نزدیکی مرگ
- ۱۵۲ _____ ندای فرشته برای مرگ
- ۱۵۳ _____ هر نفس به سوی مرگ
- ۱۵۳ _____ مرگ فراموش نشدنی
- ۱۵۳ _____ ناگهانی آمدن مرگ
- ۱۵۳ _____ مهیا بودن برای مرگ
- ۱۵۴ _____ مرگ با معرفت اهل بیت علیهم السلام
- ۱۵۴ _____ توجه به مرگ
- ۱۵۴ _____ تلاش برای پس از مرگ
- ۱۵۵ _____ مرگ نزد علی علیه السلام

۱۵۷	درس دوازدهم: آخرت در نهج البلاغه (۲)
۱۵۷	مقدمه
۱۵۸	عالم برزخ
۱۵۸	برزخ، گذرگاه سخت
۱۵۸	اعضا و جوارح در برزخ
۱۵۹	لابه لای خاک ها در برزخ
۱۶۰	روز قیامت
۱۶۰	همه به سوی او شتابان
۱۶۱	جمع شدن مردم در قیامت
۱۶۲	نبود جای پا در قیامت
۱۶۲	عدالت در قیامت
۱۶۳	بهشت و جهنم
۱۶۳	اهل طاعت و گناه پس از قیامت
۱۶۴	نعمت های بهشت
۱۶۴	اوصاف بهشت
۱۶۷	کتابنامه

مقدمه

نهج‌البلاغه در میان منابع اسلامی، بعد از قرآن کریم، تنها کتابی است که بیش از سه هزار عنوان کتاب، مقاله و پژوهش درباره آن نوشته شده است. اما تصور عمومی از نهج‌البلاغه این است که کتابی مانند سایر کتاب‌هاست؛ در حالی که نهج‌البلاغه یک کتابخانه و منشأ تولید و شکل‌گیری علم و دانش است.

امام علی علیه السلام در معارف گوناگون اندیشه را به اوج رسانده است؛ لذا حوزه معارفی نهج‌البلاغه بی‌نظیر است و در هر صفحه آن معارف گوناگونی بیان شده است. نهج‌البلاغه همه سخنان امام علی علیه السلام نیست. از این رو ممکن است در برخی مطالب ابهام داشته باشد؛ اما ویژگی‌های بی‌شماری دارد که هیچ کتابی جز قرآن کریم ندارد.

نهج‌البلاغه سه حوزه متنوع و گسترده دارد: یک حوزه مباحث پیرامونی نهج‌البلاغه است که شامل شناخت ترجمه‌ها، شرح‌ها، مصادر مستدرک‌ها، کتاب‌های موضوعی، نقد و بررسی‌ها و... است؛ حوزه دوم مباحث ساختاری و حوزه سوم مباحث معارفی نهج‌البلاغه است که بیشترین گنجایش را برای تولید علم و دانش دارد؛ مباحثی همچون خداشناسی، امام‌شناسی، معاد، اخلاق و تربیت و... در حوزه معارفی نهج‌البلاغه می‌گنجد و جای کار و پژوهش دارد. با وجود کارهایی که انجام شده، اما جای کار در زمینه تولید علم در نهج‌البلاغه فراوان است. یکی از ویژگی‌های نهج‌البلاغه این است که در هر موضوعی وارد شویم، راه‌های نوورساننده به مقصد پیش پای ما قرار می‌گیرد؛ به عنوان مثال، حضرت علی علیه السلام در امور حکومتی و اداره جامعه معتقدند اگر حکومت و دولت یا سازمان و یا شخصی دروغ بگوید و پنهان‌کاری

کند، قطعاً فساد هم در آن جامعه خواهد بود. لذا مسئولان باید، به جزاسرار نظامی، همه امور را مانند صحرا جلوی چشم مردم قرار دهند. اگر از کاری که کرده ایم ترسی نداریم، چرا باید پنهان کاری کنیم؟ نهج البلاغه ملامت از این گزاره‌ها و دستوره‌های سعادت بخش برای فرد و جامعه و مسئولان است، اما متأسفانه گوش شنوایی برای آن نیست. در این درس نامه که معارفی از نهج البلاغه (مباحث اخلاقی) نام گذاری شده است، به هر سه حوزه فوق‌الذکر، خصوصاً حوزه سوم مانند دنیاشناسی، شیطان‌شناسی، زهد و تقوا، آزمایش و آخرت در نهج البلاغه پرداخته شده است.

طهماسب حاتمی

بهار سال ۱۳۹۶